

(MK. 1997. 22. szám)

BELÜGYMINISZTERIUM

10—22/21/1981.

A 17/97. (III. 12.) BM. rendelet
alapján a határőrség
a parancs a határőrség-
nél általános hadkö-
telekesség alapján sor-
kiszármazás és pótkiszármazás
hadkötelekességének
jelzéstől való mentesítéséről
A titokban

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK
21/1981. számú
PARANCSA

Budapest, 1981. évi június hó 1-én.

HK: 23/1997. (III. 19.) BM. rendelet
(MK. 1997. 24. 12.)

10—22/21/1981.

**A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK**

21/1981. számú

P A R A N C S A

**a Belügyminisztériummal szolgálati viszonyban álló
testületi tagok anyagi felelősségére vonatkozó
Kártérítési Szabályzat kiadásáról.**

Budapest, 1981. évi június hó 1-én.

A fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervezetek tagjainak a testületekkel szemben fennálló anyagi felelősségéről szóló, a 33/1980. (VIII. 19.) MT számú rendelettel módosított 7/1970. (IV. 1.) Korm. számú rendelet végrehajtására, a rendelet 23. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján — a rendelettel egységes szerkezetben — a Belügyminisztériummal szolgálati viszonyban álló testületi tagok anyagi felelősségére vonatkozó Kártérítési Szabályzatot kiadom és

m e g p a r a n c s o l o m :

1. A Belügyminisztérium valamennyi beosztottja védje és gondosan kezelje a belügyi vagyont, mint az össznépi tulajdon részét, óvja minden károsodással szemben.
2. A szabályzat alkalmazása során az illetékes parancsnokok (vezetők) olyan összegű kártérítést szabjanak ki, amely a kár

indokolt mértékű megtérülése mellett megfelelő nevelő, megelőző és visszatartó hatást fejt ki.

3. A szabályzatban foglaltak hatálya kiterjed a tűzoltóság területi szerveinek állományába tartozókra is. Alkalmazásáról a BM Tűzoltóság országos parancsnoka — a Minisztertanács Tanácsi Hivatalával egyetértésben — gondoskodik.
4. A parancsnokok (vezetők) a szabályzatban foglalt rendelkezéseket sajátítsák el, és gondoskodjanak arról, hogy az abban foglaltakat az állomány megismerje.

Az I. Főcsoportfőnökség és a szakirányítása alá tartozó szervezetek beosztottai számára a szabályzatban foglaltakat oktatni kell.

5. Ez a parancs 1981. január 1-én lép hatályba azzal, hogy a szabályzatban foglalt rendelkezéseket a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell. A parancs hatálybalépésével egyidejűleg a 20/1970. számú belügyminiszteri paranccsal kiadott Kártérítési Szabályzat, a 25/1973. számú belügyminiszteri utasítás, a BM Terv és Pénzügyi csoportfőnök 1/1974. számú körlevele, valamint a BM I/I. csoportfőnökének 9/1979. számú intézkedése hatályát veszti.

Dr. HORVÁTH ISTVÁN s. k.,
belügyminiszter

Készült: 2000 példányban.
Kapják: elosztó szerint.

KÁRTÉRÍTÉSI SZABÁLYZAT

A Kártérítési Szabályzat (a továbbiakban: szabályzat) egységes szerkezetbe foglalja a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek tagjainak a testületekkel szemben fennálló anyagi felelősségéről szóló, a 33/1980. (VIII. 19.) MT számú rendelettel módosított 7/1970. (IV. 1.) Korm. számú rendelet (R.) szabályait, valamint a miniszteri végrehajtási rendelkezéseket (Sz.).

ALTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

R. 1. § (1) A rendelet hatálya a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek (a továbbiakban együtt: testületek) tagjainak a testülettel szemben fennálló anyagi felelősségére terjed ki.

(2) A rendelet alkalmazása szempontjából testületi tagnak kell tekinteni az önkéntes rendőrt, az önkéntes határőrt, az önkéntes tűzoltót, és a Munkásőrség társadalmi állományú tagját is.

Sz. 1. A rendelet alkalmazása szempontjából testületi tag a rendőrség, a határőrség, a kormányőrség, az állami tűzoltóság hivatásos, továbbszolgáló, sor- és tartalékos állományú tagja.

Sz. 2. A szabályzat rendelkezéseit a szolgálati viszony tartama alatt a szolgálattal összefüggésben keletkezett károk, hiányok (a továbbiakban együtt: kár) elbírálásánál kell alkalmazni.

Sz. 3. Szolgálati viszony tartama alatt a testületek állományában a kinevezéstől, illetve a szolgálatbalépéstől a leszerelésről szóló parancsban megjelölt időpontig, illetve a tényleges szolgálat megszűnéséig eltöltött időt kell érteni.

Sz. 4. A szabályzat rendelkezéseit kell alkalmazni a Belügyminisztérium (a továbbiakban: minisztérium) állományából kivált személlyel szemben is, ha anyagi felelőssége a szolgálati viszony tartama alatt keletkezett.

R. 2. § Nem terjed ki a testületi tag felelőssége a kárnak, illetve hiánynak arra a részére, amely a testület közrehatása folytán keletkezett.

Sz. 5. Testületi közrehatásnak minősül, ha a szerv olyan intézkedés megtételét mulasztotta el, amely a kár megakadályozását vagy csökkentését szolgálta volna, illetőleg olyan tevékenységet fejtett ki, amellyel a kár bekövetkezésének részben okozója volt.

Sz. 6. A közrehatás mértékét tényeken alapuló mérlegeléssel kell meghatározni. A testületi tag anyagi felelősségét a közrehatás aránya szerint csökkentett kárösszeg alapulvételével kell megállapítani.

Sz. 7. Ha a közrehatás valamely más testületi tag vétkes magatartásaként valósul meg, vele szemben az anyagi felelősségrevonás iránt külön eljárásban kell intézkedni.

FELELŐSSÉG A VÉTKES KÁROKOZÁSÉRT

R. 3. § Ha a testületi tag a testületnek szolgálatban, vagy azzal összefüggésben vétkesen kárt okoz, anyagi felelősséggel tartozik.

Sz. 8. Szolgálattal összefüggésben keletkező a kár akkor, ha az a testület által szervezett társadalmi tevékenység (politikai, kulturális, sportrendezvények, stb), vagy a testület által nyújtott szolgáltatások igénybevétele során történt.

Sz. 9. Kárnak kell tekinteni a minisztérium vagyonának mindennemű jogellenesen bekövetkezett (okozott) csökkenését, így különösen:

a) a minisztérium kezelésében, felelős őrzésében levő saját és idegen vagyontárgyakban rendeltetésellenesen bekövetkezett értékcsökkenést (rongálódást, elvesztést, anyagi-technikai vagy pénzeszközök jogtalan felhasználását, igénybevétele),

b) a minisztérium vagyoni jogainak (eredményesen érvényesíthető követeléseinek) elvesztését, vagy csorbítását,

c) a minisztériumra ellenszolgáltatás nélkül háramló vagyoni kötelezettségeket.

Sz. 10. Vétkesen (szándékosan vagy gondatlanul) okozza a kárt az, aki nem úgy jár el, ahogy az az adott szolgálati körülmények között általában elvárható. Az elvárhatóság körében azt kell vizsgálni, hogy a károkozóval azonos, vagy hasonló beosztásúakkal szemben mi a szolgálati, illetve magatartási kötelemekből származó általános követelmény.

Ennek megfelelően:

a) szándékos a károkozás akkor, ha a károkozó előre látja magatartásának károsító következményeit, és azokat kívánja (akarja), vagy azokba beleenyugszik.

b) gondatlan a károkozás akkor, ha a károkozó előre látja magatartásának károsító következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában, illetve azokat nem látja előre, mert az elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja.

Sz. 11. A károkozó vétkességét, a magatartás jogellenességét, a kár összegét és az okozati összefüggést az eljáró szervnek kell bizonyítania. Ennek hiányában a testületi tagot kártérítésre kötelezni nem lehet.

R. 4. § Gondatlan károkozás esetén — az 5—7. §-ban foglaltak kivételével — a kártérítés a testületi tag havi illetményének ötven százalékát nem haladhatja meg.

R. 5. § Másfél havi illetménye erejéig felel a testület felelős beosztású tagja, ha a kárt a beosztás ellátására, az anyagi-technikai eszközök kezelésére vagy ellenőrzésére vonatkozó szabályok megsértésével okozta.

Sz. 12. Az R. 5. § alkalmazására kizárólag a felelős beosztás ellátása körében okozott károk tekintetében kerülhet sor.

Sz. 13. A másfél havi illetmény erejéig terjedő felelősség szempontjából felelős beosztásúnak kell tekinteni a

10—19. beosztási illetménycsoportba tartozó testületi tagokat.

R. 6. § (1) Hathavi illetménye erejéig felel:

- a) a testületi tag a kirívóan súlyos gondatlansággal, illetve a gondatlan bűncselekménnyel okozott kár esetén;
- b) a testületnek — az illetékes miniszter által meghatározott — parancsnoki vagy más magasabb beosztású tagja, ha a kárt a beosztásából fakadó szolgálati kötelezettségének megsértésével okozta.

(2) A hathavi illetmény erejéig terjedő felelősség alkalmazása szempontjából gondatlan bűncselekménnyel okozott a kár akkor is, ha

- a) a bíróság a testületi taggal szemben tárgyaláson megróvást (Btk. 71. §) alkalmazott;
- b) a bűncselekményt, vagy szabálysértést parancsnoki fegyelmi jogkörben bírálták el, és ennek során a testületi tag felelősségét megállapították;
- c) a szabálysértési hatóság a testületi taggal szemben marasztaló határozatot hozott.

Sz. 14. Kirívóan súlyos gondatlansággal okozta a kárt az, aki ezzel:

- a) szolgálati feladatait figyelemfelhívás ellenére rendszeresen elhanyagolta;
- b) szolgálati kötelezettségével szemben feltűnő közömbösséget tanúsított;
- c) a szolgálati érdekeket (harckészültség, védelmi készség) jelentősen veszélyeztette.

Sz. 15. Az R. 6. § (1) bekezdés b) pontjában megjelölt parancsnoki, vagy más magasabb beosztásúnak azt a vezetőt, parancsnokot (a továbbiakban: magasabb beosztású vezető) kell tekinteni, aki 2—9. beosztási illetménycsoportba tartozik.

Sz. 16. A magasabb beosztású vezető hathavi illetménye erejéig terjedő felelősségének alkalmazására különösen akkor kerülhet sor, ha:

- a) beosztottjának olyan utasítást adott, amelynek végrehajtása kárt eredményezett;
- b) olyan intézkedések megtételét mulasztotta el, amely a károsodás megelőzését (csökkentését) szolgálta volna;
- c) az anyagilag felelős személlyel szemben a kártérítés érvényesítését elmulasztotta.

Sz. 17. A magasabb beosztású vezető anyagi felelősségének mértéke, kártérítés érvényesítésének elmulasztása esetén nem terjedhet túl annak a beosztottnak anyagi felelősségén, akivel szemben a kártérítési igény érvényesítését elmulasztotta. Ilyen esetben is csak akkor lehet kártérítésre kötelezni, ha a jogvesztő vagy az elévülési határidő eltelte miatt a közvetlenül felelős személlyel szemben a kártérítési igény már nem érvényesíthető.

Sz. 18. Az R. 6. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott rendelkezést kell alkalmazni, ha a Katonai Ügyészség, vagy a Katonai Bíróság a bűncselekmény elbírálását fegyelmi hatáskörbe utalta, úgyszintén ha a vezető a károkozót a bűncselekmény miatt feljelentés mellőzésével, vagy szabálysértés miatt fegyelmi úton vonta felelősségre.

R. 7. § Ha a gondatlan bűncselekmény vagy a szabálysértés miatt az eljárást valamely jogszabályban meghatározott ok miatt — ideértve a megrovásnak a 6. § (2) bekezdés a) pontjában nem említett eseteit is — lefolytatni nem lehetett, a parancsnok állapítja meg, hogy a kár a hathavi illetmény erejéig terjedő felelősség mértéke szempontjából gondatlan bűncselekménnyel okozottnak minősíthető-e.

Sz. 19. Abban a kérdésben, hogy a gondatlan bűncselekmény vagy a szabálysértés miatti eljárás lefolytatásának jogszabályban meghatározott akadálya van-e, az illetékes

nyomozó hatóság, ügyészség vagy bíróság, illetőleg szabálysértési hatóság határozata az irányadó.

A megrovásnak az R. 6. § (2) bekezdésének a) pontjában nem említett esete a nyomozóhatóságok által alkalmazott megrovás is.

R. 8. § Szándékos károkozás esetén a testületi tag a teljes kár erejéig felel.

R. 9. § (1) Ha a kárt többen, együttesen, gondatlanul okozták, vétkességük arányában felelnek.

(2) Ha a kárt többen, együttesen és szándékosan okozták, felelősségük egyetemleges.

Sz. 20. Ha a vétkesség (felróhatóság) aránya nem állapítható meg, a károkozók egyenlő arányban felelnek.

Sz. 21. Ha a testületi tag a kárt gondatlanul polgári alkalmazottal, vagy kívülálló polgári személlyel közösen okozta, a kár összegét a közrehatás arányának megfelelően meg kell osztani. Ezt követően a kárigényt a testületi taggal szemben a szabályzat rendelkezései, a polgári alkalmazottal szemben a Munka Törvénykönyve és végrehajtására kiadott rendelkezések, a polgári személlyel szemben a Polgári Törvénykönyv rendelkezései szerint kell érvényesíteni.

Sz. 22. Ha a polgári alkalmazottal, vagy polgári személlyel közös károkozás szándékos volt, felelősségük egyetemleges. Ilyen esetben a kárigényt valamennyi károkozóval szemben a teljes kárösszeg erejéig külön-külön kell érvényesíteni. Az egyetemlegesen kártérítésre kötelezettek az egymás közötti felelősség arányát a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint rendezhetik.

Sz. 23. Az egyetemlegesség körében bármelyik kötelezett (adós) teljesítése a többiek javára beszámít.

FELELŐSSÉG VÉTKESSÉGRE TEKINTET NÉLKÜL

Megőrzési (pénzkezelői) felelősség

R. 10. § (1) Teljes felelősséggel tartozik a testületi tag a jegyzék vagy elismervény alapján visszaszolgáltatási vagy elszámolási kötelezettség-

gel átvett olyan dolgokban bekövetkezett hiányért, amelyeket állandóan őrizetében tart, kizárólagosan használ vagy kezel.

- (2) Teljes felelősséggel tartozik a pénztáros, pénzkezelő és értékkezelő az általa kezelt pénz, értékpapír és egyéb értéktárgy tekintetében.
- (3) Az (1) — (2) bekezdésekben meghatározott esetekben a testületi tag az anyagi felelősség alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a hiányt elháríthatatlan külső ok idézte elő.
- (4) Ha a dolgot többen, együtt vették át, illetményük arányában felelnek.
- (5) Ha a megőrzésre átadott dolog megrongálódik vagy megsemmisül, a testületi tag felelősségét a vétkességi felelősségre megállapított szabályok szerint kell elbírálni. Ebben az esetben azonban a vétlenség bizonyítása a testületi tagot terheli.

Sz. 24. Üzemanyag-túlfogyasztás miatt az R. 10. §-ban meghatározott felelősség terheli a testületi tagot, ha a felvett és felhasznált (elszámolt) üzemanyagmennyiség járművezetőnként külön-külön megállapítható, és a szerv bizonyítja (fogyasztásméréssel), hogy a túlfogyasztásnak műszaki oka nincs.

E feltételek fennállása nélkül a gépjárművezető a vétkességi szabályok szerint felel. Ugyanígy felel a gépjárművezető (az üzemanyagelszámolásra kijelölt személy) akkor, ha a túlfogyasztás azonnali jelentését elmulasztja, és emiatt az beszabályozással időben nem volt elhárítható.

Sz. 25. A megőrzési felelősség szabályainak alkalmazása szempontjából a jegyzékkel vagy elismervénnyel azonosnak kell tekinteni minden olyan iratot, okiratot (szolgálati könyv, felszerelési lap, anyagfelvételezési és elszámolási lap, menetlevéltömb, stb.), amely tanúsítja a dolognak visszaszolgáltatási, illetőleg elszámolási kötelezettséggel történő átvételét.

- Sz. 26. A megőrzésre átvett dologért több személy együttes felelőssége akkor jön létre, ha a jegyzéket, elismervényt, stb. valamennyien aláírták, illetőleg ha társukat megbízták, hogy az átvételt aláírásával a nevükben is igazolja. Több személy együttes felelőssége létrejön akkor is, ha a jegyzéket, elismervényt, stb. a szolgálati rend szerint (rajparancsnok, anyagi felelős, stb.) egy személy írta alá és az átvett anyagot, mint közös megőrzés alá esőt (egységkészlet) átadta.
- Sz. 27. A megőrzési felelősség körében a testületi tagot a hiányért csak akkor terheli anyagi felelősség, ha a dolog rendeltetésénél és természeténél fogva lehetősége volt annak biztonságos, mások által hozzáférhetetlen módon való őrzésére, kizárólagos használatára, vagy kezelésére.
- Sz. 28. Az együttes felelősség akkor is fennáll, ha az állandó őrizetbentartás, kizárólagos használat, vagy kezelés időnként csak az érintett tagok egyikénél valósul meg.
- Sz. 29. A teljes felelősség szempontjából pénzkezelőnek vagy értékkezelőnek minősül az is, akire bármilyen célból — akár esetileg — utólagos elszámolási kötelezettséggel pénzt, értékpapírt, vagy egyéb értéktárgyat bízna.
- Sz. 30. A megőrzésre átvett dolgokban bekövetkezett hiány esetén az elháríthatatlan külső ok bizonyítását, illetőleg a dolog megrongálódása vagy megsemmisülése esetén a vétlenség bizonyítását az eljárást folytató szervnek elő kell segítenie.
- Sz. 31. Ha a bizonyítás eredményeként megállapítható, hogy a rongálódás vétkes magatartás eredménye volt, a vétkesség súlyához képest — a vétkességi felelősség szabályai szerint — kell a testületi tagot felelőssé tenni.
- Sz. 32. Ha a kár keletkezésének módjára, a testületi tagot terhelő bizonyítás során a vétlenségre, vagy a vétkesség enyhébb fokára (Sz. 10. b) alpont) vonatkozóan megállapítani semmit sem lehet, a testületi tag a teljes kárért felelős.

Felelősség a leltárhiányért

- R. 11. § (1) A raktáros és anyagkezelő a kezelésére átadott és átvett anyagokban keletkezett leltárhiányért egyhavi illetménye erejéig felel.
- (2) Ha az anyagot többen, együttesen kezelik, illetményük arányában felelnek.
- (3) Az illetékes miniszter a raktározás rendjének biztosítása érdekében, a sajátos viszonyokra figyelemmel, a testületi tag felelőségének felső határát az (1) bekezdésben megjelölt felelősségnél magasabban is megszabhatja; a felelősség felső határa azonban ilyenkor sem haladhatja meg a testületi tag három havi illetményét.
- (4) Ha a testületi tag olyan beosztásban teljesít szolgálatot, ahol az átvett anyagokat állandóan egyedül kezeli, a felelősség felső határa a leltárhiány teljes összegében is megszabható.
- (5) A leltárhiányért való anyagi felelősséget a leltározás befejezését követő hatvan napon belül kell elbírálni és a kártérítési határozatot a testületi taggal közölni. A hatvan nap eltelte után a testületi tag a leltárhiányért anyagilag felelőssé nem tehető.
- (6) A leltárhiányért való felelősség részletes szabályait az illetékes miniszterek saját hatáskörükben állapítják meg.

Sz. 33. A leltárhiány a raktárszerű kezelésre szabályszerűen átadott és átvett anyagokban a természetes mennyiségi csökkenéssel és kezeléssel járó veszteségen túl (normalizált hiány) ismeretlen okból keletkezett hiány. A normalizált hiány mértékét a vonatkozó szakrendelések határozzák meg.

Sz. 34. Raktár az anyagok tárolására, kezelésére alkalmas olyan elhatárolt, zárható terület, amelyben az anyagok mások által hozzáférhetetlen módon való kezelése, biztonságos őrzése biztosítva van.

- Sz. 35. Raktáros és anyagkezelő (a továbbiakban együtt: raktáros) az a testületi tag, aki beosztásánál (megbízásánál) fogva jogosult anyagok átvételére, kiadására, forgalmazására, az anyagkezelésben rendszeresen részt vesz. A raktári kisegítő (takarító, szállítómunkás, stb.) raktárosnak nem tekinthető.
- Sz. 36. A raktári beosztás elfoglalása előtt írásban közölni kell a raktáros felelősségének felső határát.
- Sz. 37. A leltárhiányért való anyagi felelősség a raktárost akkor terheli, ha a két leltározás között eltelt időszaknak legalább a felében, és az időszak végén is a raktárban volt beosztásban.
- Sz. 38. Ha az anyagot többen együttesen kezelik, és a 37. pont feltételei fennállnak, az anyagi felelősség a leltáridőszak közben belépő raktárosra leltári átvétel nélkül is megállapítható.
- Sz. 39. Ha a leltárfelvétel során kimutatott hiány egy részét ismert ok idézte elő, úgy ennek összegét a teljes hiányösszegeből le kell vonni, és csak a különbözetre lehet a leltárhiányért való felelősség szabályait alkalmazni.
- Sz. 40. Ha az ismert okból keletkezett hiány vétkes magatartás következménye, a felelős személlyel szemben a vétkességi felelősség szabályai szerint kell eljárni.
- Sz. 41. Nem felel a testületi tag a hiányért, ha azt külső és általa elháríthatatlan ok idézte elő.
- Sz. 42. Ha a raktáros az anyagokat állandóan egyedül kezeli, felelőssége a leltárhiány teljes összege erejéig terjed. Ha azonban a beosztás elfoglalásakor a raktárossal ezt írásban nem közlik, felelőssége csak az egyhavi illetménye erejéig áll fenn.
- Sz. 43. Ha a raktárt többen kezelik, a felelősség a vezetőt, helyettesét és valamennyi raktárost együttesen és illetményarányosan terheli. Egyetemleges megtérítésre kötelezésnek a leltárhiányért való felelősség körében nincs helye.

- Sz. 44. A leltárhiányért való anyagi felelősség a raktárost leltározásonként terheli.
- Sz. 45. A felelősségi következmények szempontjából a rovascsolás a leltározással egy tekintet alá esik.
- Sz. 46. A szakaszosan végrehajtott leltározás során felmerült hiányért való felelősség megállapításánál az alábbiakat kell figyelembe venni:
- a) ha a leltározás elrendelése csak egy-egy szolgálati ág tevékenységére, vagy egy meghatározott anyagnemre történik, a felmerülő hiányért való felelősséget is külön-külön kell vizsgálni, illetőleg megállapítani;
  - b) ha a leltározás időbelileg eltérően (szakaszosan) történik ugyan, de azt egy utasítással, a gazdálkodási egység egész tevékenységére, vagy több anyagnemre rendelték el, a leltáreredményt is egységesnek kell tekinteni. Ilyen esetben a különböző szolgálati ágaknál, anyagnemeknél felmerülő hiányokat össze kell foglalni, és a leltárfelelőssel szemben a teljes hiány alapulvételével kell az anyagi felelősséget megállapítani.
- Sz. 47. A leltárfelevétel szabályait a vonatkozó szakrendelkezések tartalmazzák.
- Sz. 48. A raktáros anyagi felelősségét csak az ő vagy képviselője jelenlétében felvett leltár alapján lehet megállapítani.
- Sz. 49. A leltárfelevétel befejezése után a leltárt egyeztetni kell. Erre a raktárost akkor is meg kell hívni, ha e beosztása időközben bármely oknál fogva megszűnt. Akadályoztatása esetén képviselőtéről gondoskodni kell.
- Sz. 50. Az egyeztetés során a raktáros áttekintheti, ellenőrizheti az elszámolás adatait, összehasonlítást tehet a tényleges készlet és a nyilvántartás adatai között, jogosult a leltározással kapcsolatban észlelt hiányosságokra vagy szabálytalanságokra észrevételt tenni.

Ha a raktáros észrevételei alaposak, a leltáreredményt ennek megfelelően helyesbíteni kell.

- Sz. 51. Az egyeztetésről jegyzőkönyvet kell felvenni, melyben rögzíteni kell a raktáros észrevételeit és egyéb nyilatkozatokat, az egyeztetés során tett intézkedéseket (kompenzálás, stb.), a leltár végleges eredményét.
- Sz. 52. Ha a leltárhíannyal összefüggésben a raktáros ellen a hatvannapos (jogvesztő) határidőn belül büntető eljárás indul, a megtérítésről szóló határozat kézbesítésére megszabott határidőt a nyomozóhatóság, illetőleg a büntető bíróság jogerős határozatának közlését követő naptól kell számítani.
- Sz. 53. Ha viszont a hatvannapos határidőn belül indult büntetőeljárásban a károsult szerv igényének érvényesítésére nem került sor (a szerv vagy az ügyész által), és ennek folytán a sértett szerv részére a bíróság nem küldi meg a tárgyalás alapján hozott megszüntető végzését, illetőleg felmentő vagy marasztaló ítéletét, a hatvannapos határidőt a bíróság határozatának jogerőre emelkedését követő naptól kell számítani. Ezért a büntetőeljárás menetét figyelemmel kell kísérni, hogy a jogerős döntésről tudomást szerevezve lehetőség legyen a raktárossal szemben a hatvannapos határidőn belül határozatot hozni, és azt részére kézbesíteni.
- Sz. 54. Ha a hatvannapos határidőn belül a raktáros részére a megtérítésre kötelező határozatot nem kézbesítették, és e határidőn túl indult ellene a büntetőeljárás, amelynek eredményeként az ügyészség a nyomozást megtagadta vagy megszüntette, illetőleg a bíróság felmentő ítéletet hozott, a raktáros felelősségét a leltárhíányra vonatkozó szabályok szerint megállapítani már nem lehet.

Felelősség a téves kifizetésekért

R. 12. § Illetmény és az ezzel egy tekintet alá eső pénzüsszegek téves kifizetése esetén a testületi tagot a visszafizetési kötelezettségről a felvétel-

től számított hatvan napon belül írásban kell értesíteni. E határidő elmulasztásával a testületi tag visszafizetésre csak akkor kötelezhető, ha ha a kifizetés helytelenségéről tudott, vagy a téves kifizetést maga idézte elő.

Sz. 55. Az R. 12. §-ban foglaltak alkalmazása szempontjából illetménynek kell tekinteni az alapilletményt, és annak rendszeres pótlékait.

Az R. 12. §-ban foglaltak alkalmazása szempontjából illetménynek kell tekinteni a szolgálati viszony alapján járó valamennyi pénzbeni járandóságot, és a levonni elmulasztott nyugdíjárulékot.

Sz. 56. A felvétel jogtalanságát, valamint azt, hogy a felvevő a kifizetés helytelenségéről tudott, vagy a téves kifizetést maga idézte elő, az eljáró szervnek kell bizonyítania. Folyamatos felvétel esetén a felvevő az előző feltételek hiányában csak az utolsó két hónapon át tévesen kifizetett összeg visszafizetésével tartozik.

Sz. 57. A felszólítás ellen a kézbesítés napját követő tizenöt napon belül kérelmet lehet benyújtani, amelynek a levonásra halasztó hatálya van. A kérelmet a fellebbezésre megállapított eljárási szabályok szerint kell elbírálni.

Sz. 58. A kérelemmel nem támadott felszólításnak a határozattal azonos hatálya van.

Sz. 59. A téves kifizetés felvételétől számított hatvan napon túl a felvevő visszafizetési kötelezettségét határozatban kell megállapítani.

Sz. 60. Ha a tévesen kifizetett pénzüsszeget a felvevővel visszatéríttetni nem lehet, a kifizetésért felelős személyt a vétkes károkozásért való felelősség szabályai szerint terheli az anyagi felelősség.

Sz. 61. A társadalombiztosítási ellátások jogtalan kifizetése esetén a felelősség tekintetében a társadalombiztosításról szóló jogszabályok szerint kell eljárni.

A KÁRTÉRÍTÉS KISZABÁSA ÉS A HIÁNY MEGTÉRÍTETÉSE

A kár (hiány) összegének megállapítása

R. 13. § A kár összegét

- a dolog megrongálása esetén a kijavításra fordított kiadás és a kijavítás ellenére fennmaradó esetleges értékcsökkenés,
- a dolog megsemmisülése vagy használhatatlanná válása esetén a beszerzési érték,
- a dolog hiánya vagy eltulajdonítása esetén a fogyasztói ár, ennek hiányában pedig a beszerzési érték figyelembevételével kell megállapítani.

Sz. 62. A beszerzési vagy fogyasztói ár meghatározásánál a károkozás, illetőleg a hiány megállapításának napján irányadó árakat kell figyelembe venni. A kárösszeget csökkenteni kell a kicserélt alkatrész értékével (selejtértékével), a javítás után megállapítható esetleges értéknövekedéssel.

Sz. 63. Ha a dolog megsemmisült, használhatatlanná vált, vagy hiányzik, 100⁰/₀-os árat kell alapul venni az alábbiakban:

- a) új állapotban levő, valamint olyan anyagnál, amelynél a használat látható kopást, vagy természetes rongálódást nem okoz,
- b) élelmiszereknél,
- c) fegyverzeti anyagoknál,
- d) légoltalmi-vegyvédelmi anyagoknál,
- e) orvosi és gyógyszeranyagoknál

kivéve, ha jogszabály ettől eltérően rendelkezik.

Sz. 64. Az új ár, vagy az osztályozási foknak megfelelő ár 70⁰/₀-os összegét kell alapul venni a használt anyagoknál, kivéve az egyedileg nyilvántartott cikkeknel (gép-

jármű, televízió, írógép stb), ahol az elhasznátság fokának megfelelő értéket kell számítani.

Sz. 65. Ha az egyéni pénzgazdálkodáson alapuló ruházati ellátási rendszer alapján biztosított cikkek nem kerülnek leadásra, az új ár 50⁰/₀-át kell számítani.

Sz. 66. Ha a kár olyan természetű, hogy összegét az előzőek szerint megállapítani nem lehet, szakértő közreműködését kell igénybe venni, vagy a kár összegét becslés alapján kell megállapítani.

A szakértői, illetve minden egyéb igazolt költséget az eljárás tekintetében rosszhiszemű károkozó viseli.

Sz. 67. Ha a testületi tag vétkes magatartásából eredően harmadik személy (természetes, vagy jogi személy) részére a szerv kártérítést fizet, ez képezi a kár összegét. Ebből azonban az eljárási költséget (perköltség, szakértői költség, stb.) le kell vonni akkor, ha ezek nem a testületi tag felróható magatartása miatt merültek fel.

R. 14. § A kár és a hiány megtérítésénél (a továbbiakban együtt: a kártérítésnél) havi illetményként

a) a hadkötelezettség alapján katonai szolgálatot teljesítő személy, az önkéntes rendőr, az önkéntes határőr, az önkéntes tűzoltó és a munkásőrség társadalmi állományú tagja esetében a honvédelmi kötelezettségüket teljesítők és hozzátartozóik egyes járandóságairól szóló külön jogszabályban a baleseti ellátás és nyugellátás alapjául meghatározott összeget;

b) az a) pontban nem említett testületi tagok esetében pedig a károkozás, illetve a hiány megállapításának hónapjában esedékes illetményeket

kell alapul venni.

Sz. 68. Az R. 14. § a) pontja szerinti havi illetményt az 1/1976. (III. 31.) HM-EüM-PM számú együttes rendelet 7. §-a határozza meg (1 900,— Ft).

- Sz. 69. Az R. 14. § b) pontjában meghatározott esedékes havi illetmények alatt a besorolás szerinti alapilletményt és rendszeresen folyósított pótlékait (rendfokozati, beosztási illetmény, szolgálati időpótlék, stb.) kell érteni.
- Sz. 70. Ha a testületi tag anyagi felelőssége az R. 5—7. §-ok valamelyike alapján került megállapításra, a felelőség mértékét az egyhavi illetmény megfelelő szorzata szerint kell számítani.
- Sz. 71. Ha a hiányért való anyagi felelőség a szolgálati viszony megszűnése után kerül megállapításra, vagy a károkozás időpontja pontosan nem határozható meg, havi illetményként a leszerelést megelőző hónapban kapott illetményt kell figyelembe venni.

A kártérítés mérséklése, a kiszabás mellőzése

- R. 15. § (1) A kártérítést a rendelet szerint kiszabható mértéknél alacsonyabb összegben is meg lehet állapítani, illetve annak kiszabását mellőzni is lehet, ha az eset összes körülményei kellően indokolják, és az a társadalmi tulajdon megóvására irányuló nevelés érdekeit nem sérti.
- (2) A 10. § (1) — (2) bekezdéseiben meghatározott felelőség körében mérséklés alkalmazásának csak rendkívüli méltánylást érdemlő esetben van helye.
- (3) A kártérítés mérséklésének általában nincs helye, ha a károkozásból a testületi tag vagyoni előnyhöz jutott, vagy a károkozás egyébként szándékosan, illetve ittás állapotban történt.
- (4) A kiszabott kártérítés is mérsékelhető, ha a kártérítésre kötelezett körülményeiben olyan méltányolható változás következett be, amelyet a kártérítési kötelezettség megállapítása során nem lehetett figyelembe venni.

(5) Méltánylást érdemlő személyi körülményekre tekintettel engedélyezni lehet a kártérítés részletekben történő megfizetését is.

Sz. 72. Mérséklésnek vagy a kiszabás mellőzésének a testületi tag javára fennálló méltánylást érdemlő körülmények esetén lehet helye. Ennek körében méltányolható lehet a károkozó magatartás csekélyebb társadalmi veszélyessége, a kár mértéke, a testületi tagnak a szolgáltatásban tanúsított magatartása, szociális helyzete, stb.

Sz. 73. A leltárhiányból eredő megtérítés mérséklésénél figyelembe kell venni a raktározás körülményeit, az anyagkezelés feltételeit, az anyagok forgalmát, a hiány mértékét és gyakoriságát, a raktáros távollétének időtartamát, stb.

Sz. 74. Gépjárművezetés közben okozott és máshonnan (biztosítás, stb.) meg nem térülő kár esetén:

- a) a főfoglalkozású gépjárművezetőt 1000,— Ft, az ügyintéző gépjárművezetőt 600,— Ft megtérítésére kell kötelezni, ha a tényleges kárösszeg ennél nagyobb;
- b) kirívóan súlyos gondatlanság (durva szabályszegés), vagy gondatlan bűncselekmény esetén a főfoglalkozású gépjárművezetőt a kár 10⁰/₀-ának, az ügyintéző gépjárművezetőt a kár 5⁰/₀-ának, de legalább az előző bekezdés szerinti összeg megtérítésére kell kötelezni;
- c) az a, b. alpontok szerint meghatározotknál alacsonyabb összegű kirovásnak csak rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények mellett van helye;
- d) az a, b, c. alpontban írt kedvezmény nem alkalmazható, és a kár elbírálására az általános szabályok érvényesek, ha a testületi tag a kárt ittás állapotban, jogosulatlan vezetéssel, jogtalan igénybevétel közben, a vezetés jogosulatlan átengedésével, vagy egyébként szándékosan okozta, illetve a kár előre felismerhető műszaki hibából keletkezett. Ezek fennforgását a testületnek bizonyítania kell.

- Sz. 75. Az utólagos mérséklés annak a szervnek vezetője hatáskörébe tartozik, ahol a tartozást nyilvántartják.
- Sz. 76. Ha a nyilvántartó szerv nem azonos az állományilag illetékes szervvel (pl. központi szervek), a mérséklésre az utóbbi szerv vezetője jogosult.
- Sz. 77. Ha a testületi tag kártérítési kötelezettségét bíróság állapította meg, utólagosan mérséklésre a BM I/I. csoportfőnöke jogosult.
- Sz. 78. Nem lehet mérsékelni a kártérítést, ha a károkozás szándékos volt és vagyoni előnnyel járt.
- Sz. 79. A vezető a mérséklés (elengedés, halasztás, stb.) iránt benyújtott kérelmet harminc napon belül köteles elbírálni, és erről az érdekeltet értesíteni. Utólagos kedvezményt csak határozatban lehet megállapítani.
- Sz. 80. Utólagos mérséklésre hivatalból is sor kerülhet. A sorállományúak leszerelésekor a kártérítést hivatalból felül kell vizsgálni és ennek alapján kell intézkedni a mérséklésre, vagy elengedésre.
- Sz. 81. Ha a vezető a kártérítés kiszabását nem mellőzi, a kirovás összege (kivéve ha a kárösszeg kevesebb) 200,— Ft-nál alacsonyabb nem lehet.
- Sz. 82. Ha a vezető részletfizetést engedélyez, az 100,— Ft-nál alacsonyabb összegű nem lehet.

Az első fokú eljárás

R. 16. § (1) Az illetékes parancsnok a kár vagy hiány (a továbbiakban együtt: kár) felfedezése után haladéktalanul köteles intézkedni a kár összegének és a károkozó kilétének megállapítására.

(2) A kár összegének és a károkozó kilétének megállapításától számított hatvan napon belül a parancsnok az anyagi felelősségrevon-

násról írásbeli határozattal köteles dönteni.
A határozatot meg kell indokolni.

- (3) Ha a károkozás miatt büntetőeljárás indul, a kártérítési igényt a büntetőeljárásban kell érvényesíteni.
- (4) Ha a büntetőeljárás során a kártérítési igényt érdemben nem bíralták el, az anyagi felelősségrevonásról a jogerős határozat kézhezvételétől számított hatvan napon belül kell dönteni.

R. 17. § A kártérítési eljárásban a testületi tagot meg kell hallgatni és lehetővé kell tenni, hogy védekezését részletesen előadhassa.

Sz. 83. A kártérítési eljárásnak az a célja, hogy a kár keletkezésének körülményeit, és az anyagi felelősség feltételeit tisztázza, a bizonyítékokat mérlegelje, és ezek alapján a vezető olyan határozatot hozzon, amely alkalmas arra, hogy a felelős személyt és másokat a társadalmi tulajdon fokozottabb védelmére nevelje.

Sz. 84. Az eljárás lefolytatására és a határozat meghozatalára annak a szervnek a vezetője jogosult, amelynek gazdálkodási körében a kár felmerült.

Sz. 85. Ha a testületi tag nem annak a szervnek az állományába tartozik, amelynek vezetője jogosult az eljárás lefolytatására, az eljárás megindításáról és tárgyaról vezetőjét írásban értesíteni kell.

Ha az eljárás lefolytatására több szerv lenne illetékes, vagy a gazdálkodási kör szerinti illetékesség nem állapítható meg, az eljárást annál a szervnél kell lefolytatni, amelynek állományában a károkozó szolgálatot teljesít.

Sz. 86. Az első fokú kártérítési eljárás lefolytatására (határozathozatalra) az alábbi vezetők jogosultak:

- a) központi szervek csoportfőnökei (önálló osztályvezetői),
- b) Tűzoltóság országos parancsnoka,

- c) Kormányórség parancsnoka,
- d) megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok vezetői,
- e) határőrkerület-, ezredparancsnokok,
- f) Beszerzési és Ellátási Központ vezetője,
- g) Központi Pénzügyi Osztály vezetője,
- h) Központi Ellátó Parancsnokság vezetője,
- i) Központi Gépjárműforgalmi és Javító Szertár parancsnoka,
- j) Központi Vízijármű Szertár és Javító-műhely parancsnoka,
- k) Forradalmi Rendőri Ezred törzsfőnöke, az anyag-gazdálkodás körében felmerülő károk tekintetében az Anyagi-Technikai Osztály vezetője, a Miskolci Zászlóalj parancsnoka,
- l) Korvin Ottó Kórház és Intézményei Parancsnokság parancsnoka,
- m) BM I/4. Osztály gazdasági hivatal vezetője — a ellátási hatáskörében keletkezett károk vonatkozásában —, illetve az üdülők parancsnokai,
- n) BM Országos Futárszolgálat vezetője,
- o) iskolák parancsnokai,
- p) BM Művelődési Ház parancsnoka,
- r) Újpesti Dózsa SC elnöke.

Kárfelvételi (bizonyítási) eljárás

- Sz. 87. Az eljárásra jogosult vezető a kárfelvételi eljárás lefolytatására bizottságot is jelölhet ki, vagy arra más vezetőt (előadót) is megbízhat.
- Sz. 88. A kártérítési eljárásban elsősorban a felelősnek tartott testületi tagot kell meghallgatni. Ha meghallgatásával a tényállás, a kár helyes összege, a kárért való felelősség kellőképpen nem tisztázható, további bizo-

Sz. 87. nyítékok (tárgyi, okirati) beszerzéséről kell gondoskodni, meg kell hallgatni mindazokat, akik a károkozás körülményeiről tudhatnak, továbbá a szükséghez képest szakértői bizonyítást kell elrendelni. A meghallgatottak kötelesek a tényállást, a káresetről való ismereteiket a valóságnak megfelelően előadni, a bizonyítékokat megjelölni.

Sz. 89. A meghallgatásról jegyzőkönyvet kell felvenni (1. számú melléklet). A jegyzőkönyvnek mindenkor tartalmaznia kell a felvétel helyét és idejét, a meghallgatott (károkozó, leltárfelelős, tanú, stb.) fontosabb személyi adatait, beosztási helyét.

A jegyzőkönyvben rögzíteni kell a kár keletkezésének részletes körülményeit, időpontját, a kár összegét, illetőleg mindazokat az adatokat, amelyek a felelősség jellegének, terjedelmének megállapításához felhasználhatók. Végül a testületi tag nyilatkozatát arra nézve, hogy a kárért felelősnek érzi-e magát, és a kárt hajlandó-e megtéríteni.

Sz. 90. A meghallgatott fontosabb nyilatkozatát lehetőleg szó szerint kell felvenni, különösen akkor, ha az a kár keletkezésére, és a felelősségre közvetlenül utal.

Sz. 91. Mellőzhető a jegyzőkönyv felvétele, ha a rendelkezésre álló iratok (jelentés, fegyelmi, vagy büntető eljárásban készült jegyzőkönyvek, határozatok, stb.) alapján a tényállás és a felelősség kellőképpen tisztázott.

Sz. 92. Az eljáró szerv a tényállást a felmerült bizonyítékok egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat összességükben értékeli és azokat meggyőződése szerint bírálja el.

Határozat

Sz. 93. A kárfelvételi eljárás befejezése után általában határozatot kell hozni. (2. számú melléklet.) A határozat rendelkező részből és indokolásból áll.

A rendelkező résznek tartalmaznia kell:

- a) a kötelezett személyi adatait, beosztását, havi illetményét,
- b) a kirótt összeget,
- c) a törlesztés feltételeit,
- d) a jogorvoslati lehetőséget.

Az indokolásnak pedig:

- e) a felelősség alapjául szolgáló tényállás leírását,
- f) a bizonyítékok felsorolását, a kötelezett esetleges meghallgatásának eredményét,
- g) a kár összegére és a kiszabott összegre vonatkozó számítási adatokat,
- h) a kártérítés kiszabásához, a kedvezmények megadásához vagy mellőzéséhez, a mérlegelés körébe vont körülményeket,
- i) az alkalmazott jogszabályokat.

Sz. 94. A határozatot a kötelezett részére általában személyesen kell kézbesíteni, egyébként a kézbesítés posta útján, a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó szabályok szerint történik.

Sz. 95. Nem kell határozatot hozni, ha a testületi tag a felelősség elismerése mellett a teljes kárt hajlandó megteríteni, és a kár összege az 1000,— Ft-ot, sorállományúaknál az 500,— Ft-ot nem haladja meg.

Ilyen esetben a kártérítés megfizetését kötelezvényben (3. számú melléklet) lehet vállalni, vagy azt — sorállományúak kivételével — nyomban megfizetni.

A leszerelési elszámolásoknál a fenti értékhatárok figyelmen kívül maradnak.

Sz. 96. Ha a károkozás vagy a hiány miatt büntető eljárás indul, a kárigényt az illetékes ügyészséghez vagy bírósághoz be kell jelenteni. A büntető eljárás jogerős befejezéséig a kártérítési eljárást fel kell függeszteni.

- Sz. 97. Ha a büntető bíróság a kárigényt teljes terjedelmében elbírált, az ítéleti döntésnek megfelelően kell intézkedni.
- Ha a bíróság a kárigény tárgyában érdemben egyáltalán nem, vagy csak részben határozott, az el nem bírált összegre vonatkozóan az eljárást le kell folytatni.
- Sz. 98. Ha a bírói ítélet részlettörlesztésről rendelkezést nem tartalmaz, erről az illetékes vezetőnek kell intézkednie.
- Sz. 99. Nem lehet eljárást lefolytatni a testületi taggal szemben a kárigénynek arra a részére (vagy egészére), amelyre vonatkozóan a bíróság érdemi elutasító rendelkezést hozott.
- Sz. 100. Az anyagi és fegyelmi felelősség egy határozatban nem bírálható el.
- Sz. 101. A testületi tag anyagi felelősségét nem csökkenti az a körülmény, hogy a fegyelmi eljárásban vele szemben anyagi hátránnyal járó fenytést szabtak ki.
- Sz. 102. Ha a felelős testületi tag a határozat meghozatala, illetőleg közlése előtt meghalt, az anyagi felelősséget kártérítési határozatban megállapítani nem lehet. Ilyen esetben a körülmények részletes rögzítése mellett, különösen a hagyatéokra vonatkozó adatokkal, az iratokat további eljárásra a BM I/I. Csoportfőnökség Jogi Képviseleti Osztályának kell megküldeni.

Fellebbezés. Másodfokú eljárás

- R. 18. § (1) A kártérítésre kötelezett testületi tag az első fokú határozat ellen — annak kézbesítésétől számított tizenöt napon belül — az előjáró parancsnokhoz fellebbezéssel élhet. A fellebbezésnek a határozat végrehajtására halasztó hatálya van.
- (2) A fellebbezési határidő elmulasztása esetén a testületi tag mulasztását kimentheti, ha

bizonyítja, hogy a mulasztás önhibáján kívül történt.

(3) Az előjáró parancsnok a fellebbezést hatvan napon belül írásbeli határozattal köteles elbírálni. A határozatot meg kell indokolni.

(4) A jogerős határozat további fellebbezéssel vagy bírósági úton nem támadható meg.

Sz. 103. A fellebbezés elbírálására (másodfokú eljárás lefolytatására) jogosultak:

a) az alárendeltségükbe tartozó — első fokú eljárás lefolytatására jogosult — vezetők határozatai vonatkozásában a

BM Határőrség országos parancsnoka,

Forradalmi Rendőri Ezred parancsnoka,

BM I/4. Osztály vezetője,

b) az egyéb első fokú eljárás lefolytatására jogosult szerv vezetőjének határozata vonatkozásában a
BM I/1. csoportfőnöke.

Sz. 104. Az első fokú határozattal szemben a kötelezett által bármilyen címen benyújtott észrevételt, kifogást fellebbezésnek kell tekinteni.

Sz. 105. Együttes károkozás, vagy együttes megőrzési, illetve leltárfelelősség esetén bármely kötelezett fellebbezése nyomán a teljes kárügyet felül kell vizsgálni. A fellebbezés folytán hozott határozat érdemben valamennyi kötelezettre (fellebbezés hiányában is) kihathat.

Sz. 106. A fellebbezést az első fokú határozatot hozó vezetőhöz kell benyújtani.

Sz. 107. A fellebbezési határidő a kézbesítés napját követő naptól kezdődik. A kötelezett a fellebbezést a kézbesítés napját követő naptól számított tizenöt napon belül benyújthatja, illetőleg legkésőbb a tizenötödik napon postán feladhatja.

- Sz. 108. Az elkésett fellebbezést — ha a kötelezett a mulasztását nem menti ki — érdemi vizsgálat nélkül vissza kell utasítani.
- Sz. 109. A fellebbezési határidő elmulasztása, vagy a fellebbezés nem megfelelő helyre történt benyújtása esetén a kártérítésre kötelezett a mulasztást hat hónap eltelte után már nem mentheti ki.
- Sz. 110. A másodfokon eljáró vezető az első fokú kártérítési határozatot:
- a) helyben hagyja, ha az a szabályzat rendelkezéseinek megfelel,
  - b) megváltoztatja, ha az anyagi felelősség megállapítása, vagy a kártérítés kirovása a szabályzat rendelkezéseinek nem felelt meg, de a rendelkezésre álló adatokból (iratokból) a felelősség és a kár helyes összege megállapítható,
  - c) hatályon kívül helyezi, és az első fokon eljáró szervet új eljárás lefolytatására utasítja, ha az első fokú eljárásban a felelősség tisztázása, a kártérítés kirovása nem az előírt szabályoknak megfelelően történt, vagy ha az eljárás során feltárt adatok annyira hiányosak, ellentmondóak, hogy ezek alapján a testületi tag felelősségét (felelőssége terjedelmét) érdemben elbírálni, a kár helyes összegét megállapítani nem lehet.
- Sz. 111. A határozatnak az Sz. 110. b) alpontja szerinti megváltoztatása esetén a másodfokú döntés a fellebbezőre nézve hátrányosabb nem lehet.
- Sz. 112. A hatályon kívül helyezés után lefolytatott újabb első fokú eljárásban hozott kártérítési határozattal szemben, az erre megállapított eljárási szabályok szerint ugyancsak fellebbezésnek van helye.
- Sz. 113. A másodfokú eljárásban hozott határozatot, kézbesítés és előjegyzés végett, a felterjesztett ügyiratokkal együtt, az első fokon eljáró szervhez vissza kell küldeni. A kártérítési iratokat az első fokú szervnél kell kezelni.

A határozat kijavítása

- Sz. 114. A határozathozatalra jogosult vezető a határozatot kijavíthatja, ha az szám-, számolási hiba vagy más elírás folytán téves adatot tartalmaz, vagy hiány esetén az anyagok — részben vagy egészben — előkerültek.
- Sz. 115. A kijavítással kapcsolatban határozatot kell hozni. Ha a kijavítás jogerős határozatra vonatkozik, fellebbezésnek csak a kijavítással kapcsolatban van helye.

A KÁRTÉRÍTÉS LEVONÁSA, VÉGREHAJTÁSA

- R. 19. § (1) A jogerősen megállapított kártérítést a testületi tag illetményéből a bírósági végrehajtás szabályainak megfelelő mértékben és sorrendben kell levonni.
- (2) Ha az illetményből a kártérítést nem lehet levonni, a behajtás
- a bíróság által megítélt kártérítés esetében a bírósági végrehajtás szabályai,
  - a parancsnok által kiszabott kártérítés esetében az adóbehajtásra vonatkozó szabályok szerint történik.
- (3) Méltánylást érdemlő személyi körülményekre tekintettel a levonást az illetékes parancsnok elhalaszthatja, a végrehajtást pedig felfüggesztheti.
- Sz. 116. A pénzügyi szerv a kárügyekről nyilvántartást köteles vezetni. A kár és a kártérítés összegét, ideértve a nyugta-ellen nyugta ellenében befizetett összegeket is, a nyilvántartásba be kell vezetni.
- Sz. 117. A kártérítési határozatot jogerőre utaló záradékkal ellátva, a kötelezvényt, a jogerős bírói ítéletet (levonás alapjául szolgáló okiratok) az illetményből való levonásra — előjegyzésbevétele végett — a pénzügyi szervhez kell megküldeni.

- Az előjegyzés nyilvántartási számát a levonás alapjául szolgáló okiratra rá kell vezetni.
- Sz. 118. Az esedékes havi törlesztéseket a levonás alapjául szolgáló okiratnak a pénzügyi szervhez való érkezését követően első számfejtéstől kezdődően kell az illetményből levonásba hozni, kivéve ha a levonás időpontjáról ettől eltérő intézkedés van.
- Sz. 119. Amennyiben a kártérítésre kötelezett illetményét egyéb címen is terheli levonás, a kártérítést a bírósági végrehajtásról szóló szabályok szerint megállapított sorrendben és mértékben lehet levonni.
- Sz. 120. Amennyiben a kötelezett más szerv állományába kerül, tartozását oda kell átszámítani, és ott kell rendezni.
- Sz. 121. Az egyetemlegesen kötelezettek tartozásait, a végleges rendezésig, az első előjegyzés helyén kell nyilvántartani.
- Sz. 122. Ha a testületi tag leszerel, tartozásait „MIL”-lapjára kell rávezetni. Ha a leszerelőnek „MIL”-lapja nincs (sorállományú), vagy a tartozás bármely okból a „MIL”-lapra nem került, a behajtás közvetlenül az Sz. 123. pontja szerint történik.
- Sz. 123. Ha a tartozás törlesztése a leszerelést követő három hónapon belül nem kezdődik meg, és a kötelezett a befizetésre halasztást nem kapott;
- a) a kártérítési határozat, vagy kötelezvény alapján fennálló tartozás behajtására a kötelezett lakhelye szerint illetékes adóhatósághoz szabályszerű hátraléki kimutatást kell küldeni,
  - b) a bírói ítélet alapján fennálló tartozás esetén a bírósági végrehajtásról szóló szabályok szerint kell az eljárást megindítani. (Bírósági letiltó végzés, végrehajtási lap, hátraléki kimutatás.)
- Sz. 124. A kötelezett szociális és anyagi körülményeire való tekintettel a levonást a vezető elhalaszthatja, a havi részlettörlesztések összegét csökkentheti.

Sz. 125. Sorállományúak illetményéből szolgálati idejük alatt tartozást levonni és az önkéntes befizetést elfogadni nem lehet.

A MEG NEM TÉRÜLŐ KÁR LEÍRÁSA ÉS TÖRLÉSE

R. 20. § Az e rendelet alapján meg nem térülő károkat leírással, illetve törléssel kell rendezni. Ennek részletes szabályait az illetékes miniszterek saját hatáskörükben állapítják meg.

BM kárviselés

Sz. 126. Ha a keletkezett kárért — bármely okból — senkinek az anyagi felelősségét nem lehet megállapítani, a kárt a minisztérium viseli.

Sz. 127. A minisztérium kárviselését határozatban kell kimondani, amely egyszerűbb esetekben az ügyiraton záradék formájában is rögzíthető.

Sz. 128. A minisztérium kárviseléséről szóló 2000,— Ft értékhatárt meghaladó ügyekben a határozatot a másodfokon eljáró szerv vezetőjéhez, a 10 000,— Ft értékhatárt meghaladó ügyekben hozott valamennyi határozatot a BM I/I. csoportfőnökéhez kell jóváhagyás végett megküldeni.

Sz. 129. Kárügyi nyilvántartásba venni csak a jóváhagyott határozatot lehet.

Leírás

Sz. 130. Ha a keletkezett kárért az anyagi felelősség megállapítható, de a kiszabott vagy kiszabható kártérítés bármely okból behajthatatlan, az összeg leírását — kivéve, ha a behajthatatlanság nem mások tevékenységének vagy mulasztásának a következménye — a behajthatatlanság körülményeinek rögzítése mellett, határozatban kell elrendelni.

Sz. 131. A kártérítés összegét le kell írni ha:

- a) a kártérítésre kötelezett meghalt, vagy tartózkodási helye ismeretlen és vagyont nem hagyott hátra;
- b) a tartozás az 50,— Ft-ot nem haladja meg és behajtása csak adók módjára, vagy bírói végrehajtás útján történhet;
- c) a leszerelő sorállományú kártérítése a 100,— Ft-ot nem haladja meg, és az nem származott szándékos-ságból, illetve nem járt vagyoni előnnyel.

Sz. 132. A leírás elrendelésére, értékhatárra tekintet nélkül a tartozást nyilvántartó szerv vezetője jogosult.

Ha a 131. pontban nem említett behajthatatlansági körülmények merülnek fel, a kárösszeg leírására csak a BM I/I. csoportfőnöke jogosult.

VEGYES ÉS HATÁLYBALÉPTETŐ RENDELKEZÉSEK

R. 21. § (1) Az e rendelet alapján fennálló anyagi felelősség három év alatt évül el.

(2) A büntettel okozott kárért fennálló anyagi felelősség öt év alatt, ha pedig a büntető eljárás megindítására meghatározott elévülési idő ennél hosszabb, ennek megfelelő idő alatt évül el.

(3) Az anyagi felelősség érvényesítésére irányuló írásbeli intézkedés, valamint a felelősség elismerése az elévülést megszakítja. Az elévülés megszakadása után az elévülési idő újból kezdődik.

Sz. 133. Az elévülési idő elteltével a károkozóval szemben kártérítést kiróni nem lehet, és az önkéntes teljesítést sem lehet elfogadni.

Sz. 134. Az elévülési idő kezdetét a kár bekövetkezésének, illetőleg a hiány felfedezésének napjától kell számítani.

Sz. 135. A felelősség elismerése az elévülést csak akkor szakítja meg, ha az írásban történt.

R. 22. § Felhatalmazást kap a honvédelmi miniszter, a belügyminiszter, a pénzügyminiszter és az igazságügyminiszter, valamint a Munkásórség országos parancsnoka, hogy a testületi tagoknak a testülettel szemben keletkezett illetményelőleg, lakbér, kölcsön, illetve ezekkel egy tekintet alá eső tartozásai érvényesítését és behajtását hatáskörében szabályozza.

Sz. 136. Az R. 22. §-ában meghatározott tartozásokkal egy tekintet alá esnek a testületi tag által elszámolási kötelezettséggel felvett pénzösszegek visszafizetéséből, valamint az általa igénybevett szolgáltatásokból, továbbá ruházati illetményből, kiképzési költségből, áttérési előlegből, tanulmányi ösztöndíjből, stb. származó tartozások.

Sz. 137. Ha az adós az R. 22. §-a alapján fennálló tartozásának (résztörlesztési kötelezettségének) írásbeli felhívás ellenére sem tesz eleget, a felszólítást követő tizenöt nap eltelte után a tartozás teljes összegére kártérítési határozatot kell hozni.

E tartozások megtérítésénél a felelősség korlátozó-sára, a mérséklésre vagy elengedésre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók.

Sz. 138. Az R. 22. § alapján hozott határozat kézbesítésére, az ellene benyújtható kérelem elbírálására, a levonás és behajtás módjára a szabályzat rendelkezései az irányadók.

Sz. 139. Az adós megtérítési kötelezettsége a tartozás esedékességétől számított öt év alatt évül el.

Sz. 140. A tartozás törlesztésénél figyelemmel kell lenni arra, hogy a havi résztörlesztések összege nem lehet kevesebb mint az egyhavi lakbér, kölcsön vagy illetményelőleg törlesztésére megállapított havi összeg.

Sz. 141. A gépjárművek jogtalan igénybevételéért járó térítési díjat külön rendelkezések határozzák meg. Az eljárás tekintetében a szabályzat rendelkezéseit kell alkalmazni.

- Sz. 142. A szerv vezetője köteles a kárügyek intézését, az eljárás törvényességét rendszeresen ellenőrizni és a kirott kártérítések behajtását szorgalmazni.
- Sz. 143. A BM I/I. csoportfőnöke jogosult a gyakorlati végrehajtás során szükséges állásfoglalás, — valamint a szabályzat alapelveivel nem ellentétes — intézkedés kiadására.
- Sz. 144. Ha a törvényességi felügyeletet gyakorló ügyész a kártérítési eljárások körében intézkedést tesz (óvás, felszólalás, figyelmeztetés), a Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló jogszabály rendelkezései szerint kell eljárni.
- Sz. 145. A jogerős határozattal szemben a kötelezett a BM I/I. csoportfőnökéhez kérelemmel fordulhat, ha a határozatot magára nézve törvénytörésnek vagy megalapozatlannak találja.
- Sz. 146. A BM I/I. csoportfőnöke a törvénytörés vagy megalapozatlan jogerős határozatot — ideértve a minisztérium kárviselésével vagy leírással zárult ügyeket is, hatályon kívül helyezi, és annak helyébe — feltéve, hogy a döntéshez szükséges tények az iratok alapján megállapíthatók — megfelelő határozatot hoz, egyébként pedig az ügyben eljáró első fokú szervet új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.
- Sz. 147. Ha a sérelmezett határozatot a BM I/I. csoportfőnöke hozta, felülbírálásra a miniszterhelyettes jogosult.
- Sz. 148. A határozat jogerőre emelkedését követő egy éven túl a kötelezettre hátrányosabb döntés nem hozható.
- Sz. 149. Ha a kárral (kártérítéssel) összefüggésben bármilyen jogcímen polgári per indul, a szerv képviselőjét a BM I/I. Csoportfőnökség Jogi Képviselői Osztálya látja el.
- R. 23. § (1) Ez a rendelet 1981. január 1-én lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell.

(2) A rendelet végrehajtásáról a 22. §-ban felsorolt miniszterek, illetve a Munkásörtség országos parancsnoka gondoskodik.

Sz. 150. Folyamatban levőnek az 1981. január 1-ig jogerősen el nem bírált ügyet kell tekinteni.

.....
szerv megnevezése

Szám: .....

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

Készült: ..... (szerv) ..... -n.

Meghallgatott neve: .....

Személyi adatai: .....

(szül. hely, idő, anyja neve, beosztása, beo. helye, lakhelye, havi illetménye.)

Jelen vannak: .....

Meghallgatás tárgya: .....

Tanúkihallgatás esetén: figyelmeztetés arra, hogy a hamis tanúzást a törvény büntetni rendeli.

Meghallgatott előadja: (káreset helye, ideje, lefolyásának körülményei, a veszendőbe ment, megrongált, hiányzó anyagok részletes megnevezése, érték szerinti és cikkenkénti felsorolása, stb.)

A felelős személy

a kárért felelősnek érzi-e magát: .....

hajlandó-e a kárt azonnal egyösszegben megfizetni: .....

hajlandó-e a kárt kötelezvény alapján megtéríteni: .....

A jegyzőkönyv tartalmát megismertem, az elmondottakat helyesen tartalmazza, és ezért azt helybenhagyólag aláírom.

k. m. f.

.....
jkv vezető

.....
meghallgatott

.....
jkv-et felvevő

.....
szerv megnevezése

Szám: ..... Tárgy: .....

H A T Á R O Z A T

Név: ..... rendfokozat: ..... szül. hely: .....

szül. idő: ..... anyja neve: .....

beosztása: ..... illetménye: ..... Ft

..... Ft, azaz ..... forint

kártérítés megfizetésére kötelezem.

Köteleztem a kirótt összeget ..... Ft havi részletekben (egyösszegben) tartozik megtéríteni (az illetményből való levonás útján).

Határozatom ellen 15 napon belül hozzám benyújtható, a végrehajtásra halasztó hatályú fellebbezésnek van helye.

I n d o k o l á s :

A felelősség alapjául szolgáló tényállás leírása.

A bizonyítékok felsorolása és azok értékelése, kötelezett meghallgatásának, védekezésének eredményéhez képest.

A kár összegére és a kiszabott összegre vonatkozó számítási adatok.

A felelősség minősítése és ennek megállapításához alapul szolgáló rendelkezések megjelölése.

A kártérítés kiszabásánál a mérlegelés körébe vont körülmények és ezek jelentősége a kártérítés megállapításánál.

A jogorvoslati lehetőségről szóló rendelkezésre való utalás.

Kelt, ..., ... év ..... hó .....-n.

.....
alíírás

K Ö T E L E Z V É N Y

Alulírott (név) ..... (rendfokozat) .....
 (születési hely) ..... (idő) .....
 (anyja neve) ..... (lakcím) .....
 kötelezem magam, hogy ..... Ft, azaz .....
 forint összeget ..... címén ..... Ft
 havi részletekben (egyösszegben) a ..... (szerv)
 ..... számlájára befizetem. Hozzájárulok
 ahhoz, hogy szolgálati viszonyom fennállása alatt az esedékes törlesztési
 részleteket a kifizetőhely illetményemből levonja.

Tudomásul veszem, hogy szolgálati viszonyom megszűnése esetén e kö-
 telezvény alapján fennálló tartozásom — általam, vagy új munkáltatóm
 részéről történő befizetésének elmaradása esetén — adók módjára hajt-
 ható be.

Kelt, ..., ... év ..... hó .....-n.

.....
 kötelezett

Előttünk mint tanúk előtt:

név: .....

lakcím: .....

név: .....

lakcím: .....

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK	3
FELELŐSSÉG A VÉTKES KÁROKOZÁSÉRT	4
FELELŐSSÉG VÉTKESSÉGRE TEKINTET NÉLKÜL	8
— Megőrzési (pénzkezelői) felelősség	8
— Felelősség a leltárhiányért	11
— Felelősség a téves kifizetésekért	14
A KÁRTÉRÍTÉS KISZABÁSA ÉS A HIÁNY MEGTÉRÍTÉSE	16
— A kár (hiány) összegének megállapítása	16
— A kártérítés mérséklése, a kiszabás mellőzése	18
— Az első fokú eljárás	20
— Kárfelvételi (bizonyítási) eljárás	22
— Határozat	23
— Fellebbezés. Másodfokú eljárás	25
— A határozat kijavítása	28
A KÁRTÉRÍTÉS LEVONÁSA, VÉGREHAJTÁSA	28

A MEG NEM TÉRÜLŐ KÁR LEÍRÁSA ÉS TÖRLÉSE	30
— BM kárviselés	30
— Leírás	30
VEGYES ÉS HATÁLYBALÉPTETŐ RENDELKEZÉSEK	31

MELLÉKLETEK

— 1. számú melléklet	35
— 2. számú melléklet	36
— 3. számú melléklet	37